Schipbreuk bij Egypte: zeker 112 doden

CAIRO (ANP/DPA). **Zeker 112 opvarenden van het vluchtelingenschip dat woensdag voor de Egyptische kust verging, zijn verdronken.**

Gisteren zijn nog eens tientallen lichamen geborgen, maakte het Egyptische ministerie van Volksgezondheid bekend. Er werden bovendien nog veel drenkelingen vermist.

Het vaartuig moest met mogelijk wel 600 migranten aan boord de Middellandse Zee over naar Europa. Voor de kust van Alexandrië sloeg het echter om. Tot dusver zouden nog geen 200 mensen zijn gered. De Egyptische autoriteiten hebben vier bemanningsleden na de schipbreuk aangehouden.

De route over de Middellandse Zee is levensgevaarlijk. Dit jaar verdronken al 3000 vluchtelingen, vrijwel allemaal Afrikanen. Meestal vertrekken ze vanuit Libië.

Cruz gaat toch op Trump stemmen

WASHINGTON (ANP/RTR). **Ted Cruz zal bij de verkiezingen op Donald Trump stemmen. De Republikeinse senator van Texas, die het in de voorverkiezing voor het Amerikaans presidentschap moest afleggen tegen Trump, heeft gisteren gezegd dat hij in november op zijn voormalige rivaal zal stemmen.**
Verscheidene leden van de Grand Old Party twijfelen openlijk aan de capaciteiten van Trump en overwegen de Democratische kandidate, Hillary Clinton, te steunen. Deze lag in de een gisteren gepubliceerde peiling van Reuters/Ipsos 4 procent voor op Trump.

Zie ook Accent pag. 16: "Trump zit Clinton op de hielen".

Oppositiepartij Turkije vecht decreten aan

Redactie buitenland

ANKARA. **De grootste oppositiepartij van Turkije vecht een reeks maatregelen aan die de regering in het kader van de noodtoestand heeft uitgevaardigd. De regering heeft de decreten niet, zoals voorgeschreven, binnen een maand aan het parlement voorgelegd, klaagt de CHP.**

Het parlement heeft zich nog niet over de gewraakte acht decreten kunnen buigen omdat het met reces is, meldden Turkse media. Volgens de CHP heeft de regering van president Recep Tayyip Erdogan daardoor de grondwet met voeten getreden.

De regering-Erdogan ging er na de mislukte staatsgreep van 15 juli prat op dat het volk eensgezind achter het regeringsoptreden tegen de cupplegers en hun veronderstelde medestanders stond, wat zou blijken uit de steun van de voltallige oppositie. Die spreekt zich na aanvankelijke behoedzaamheid echter steeds duidelijker uit tegen de zuiveringen.

De Turkse geestelijke Fethullah Gülen wil intussen dat een internationale commissie onderzoek doet naar de omstandigheden rond de couppoging. In de commissie zouden experts uit de VS, Duitsland, Nederland en andere landen plaats moeten nemen. Gülen zei dit in zijn ballingsoord in de Amerikaanse staat Pennsylvania, waar hij sprak met journalisten van het Duitse persbureau DPA, het weekblad Die Zeit en het Spaanse dagblad El Pais.

Gülen is ervan overtuigd dat zijn rivaal, president Erdogan, de coup op touw heeft gezet om daarna een grootscheepse zuivering te kunnen doorvoeren. De Turkse regering stelt van haar kant Gülen en diens Hizmetbeweging verantwoordelijk voor de couppoging.

■ Turkse oppositie trapt op de rem om reeks maatregelen in het kader van noodtoestand.

■ Gülen wil internationaal onderzoek naar couppoging.

Kindertal in Duitsland groeit

Redactie buitenland

WIESBADEN. **Vrouwen in Duitsland krijgen weer meer kinderen. Het gemiddelde kindertal liep jarenlang terug, maar de afgelopen jaren is er volgens demografen een kentering ingezet. Dat is onder meer te danken aan de ruimere mogelijkheden voor kinderopvang, denken ze.**

„We kunnen van een trendbreuk spreken", zei Martin Bujard van het Bondsinstituut voor Bevolkingsonderzoek in Wiesbaden gisteren. Bujard en zijn collega's berekenden dat vrouwen die in 1973 zijn geboren ieder gemiddeld 1,56 kind krijgen. Voor hun vijf jaar oudere seksegenoten was dat nog 1,49. Het instituut neemt vrouwen die aan het eind van hun vruchtbare leven zijn als uitgangspunt voor het onderzoek.

Duitsland heeft sinds jaren een erg laag geboortecijfer. Het land dreigt daardoor snel te vergrijzen.

Het kindertal in Nederland lijkt voorlopig nog wel verder te dalen. In 2014 bedroeg het gemiddelde kindertal per vrouw in Nederland 1,71. Het EU-gemiddelde is 1,57. Ierland (2,05) en Frankrijk (2,01) hebben de hoogste vruchtbaarheid.

Bloggen met gevaar voor eigen leven

Persvrijheid is er niet in Ethiopië. Daardoor is het ook voor de Ethiopiërs zelf moeilijk om aan betrouwbare informatie komen. Bloggerscollectief Zone9 probeert daar verandering in te brengen.

Eva de Vries

Op de lage houten tafel in het traditionele restaurant in Addis Abeba staat een grote schaal met "injera" (een soort pannenkoeken). Via de boxen klinkt Ethiopische muziek. Drie mannen, allen begin de dertig, scheuren stukjes injera af en stoppen die samen met geroosterd vlees in hun mond. Het zijn drie van de negen bloggers van collectief Zone9: vliegtuigingenieur Abel Wabella, econoom Natnael Feleke en schrijver Befeqadu Hailu.

„We wilden een platform creëren voor objectief nieuws en zo verhalen van verschillende kanten laten zien. Dat bestaat namelijk niet in Ethiopië", zegt Feleke. Hun blog werd in 2012 gelanceerd en kreeg de naam Zone9, naar een gevangenis in de hoofdstad, die uit acht verschillende zones bestaat. „Ethiopië zelf is eigenlijk de negende zone, één grote gevangenis." De artikelen op de website verschijnen in de nationale taal Amhaars, om zo landgenoten te informeren. „Mensen hier willen niet langer genegeerd worden. Op deze manier geven we hun een stem."

Voor het nieuws zijn de Ethiopiërs afhankelijk van staatsmedia. „Maar iedereen weet dat dit propaganda is. We weten dus nauwelijks wat er in ons eigen land gebeurt." Mensenrechtenadvocaat Alem Addisu, werkzaam bij de enige onafhankelijke mensenrechtenorganisatie in Ethiopië, legt uit dat de democratie in het land langzaam verdwijnt.

Sinds 2009 geldt de omstreden antiterrorisme wet. „Vanwege de vage omschrijving maakt deze wet het mogelijk om iedereen die zich uitspreekt tegen de regering te vervolgen. Vooral oppositieleden, journalisten en bloggers worden daarvan de dupe." Volgens de organisatie Reporters Without Borders, die zich wereldwijd inzet voor journalisten in nood, zitten er binnen Afrika alleen in buurland Eritrea meer journalisten opgesloten.

En inderdaad, Zone9 wordt zwaar afgestraft. In april 2014 wordt de groep gearresteerd. De leden worden beschuldigd van „terroristische activiteiten" en „samenzwering met een terroristische organisatie."

Achter de tralies

De bloggers worden naar het Maekelawi-politiestation gebracht. „Het bureau wordt ook wel Sibe-

„Bij een jongen in onze cel trokken ze de vingernagels uit. Het bleef maar bloeden"

rië of de martelkamer genoemd, omdat het er ijskoud en donker is en vanwege de lugubere martelmethoden", vertelt Wabella. „Het was verschrikkelijk. We werden meerdere keren per dag ondervraagd. Soms gebruikten ze daarbij schrikdraden waarmee ze ons elektrische schokken gaven."
Na 85 dagen worden ze gedeporteerd naar de Qilinto-gevangenis. Ze deelden hun cel met elf andere gevangenen, voornamelijk politieke tegenstanders van het regime. Er waren geen faciliteiten en ze mochten maar één keer per dag naar buiten. „Als ik het geluid van de soldatenlaarzen in de gang hoorde ‚werd ik bang",

ADDIS ABEBA. **Blogger Abel Wabella in een restaurant in de Ethiopische hoofdstad Addis Abeba. Wabella belandde voor zijn activiteiten in de gevangenis, maar is sinds een jaar weer vrij. „Wij blijven bloggen, ook al zetten we ons leven daarmee op het spel."** beeld Eva de Vries

zegt Feleke. „Dan kwamen ze weer iemand ophalen voor een ondervraging. Laat het mij niet zien, laat het mij niet zijn, dacht ik alleen maar."

De zaak wordt opgepikt door internationale mensenrechten- en persvrijheidsorganisaties. In de zomer van 2014 is de hashtag #FreeZone9Bloggers trending op Twitter. Mensen over de hele wereld twitterden foto's van zichzelf met teksten als "Bloggen is geen misdaad!", en: "Journalistiek is niet hetzelfde als terrorisme!"

Hailu zegt dat ze binnen de gevangenismuren merkten dat de aandacht voor hun zaak toenam. Hij had het gevoel dat andere gevangenen er steviger van langs kregen en dat zij werden gespaard. Soms voelde hij zich daar schuldig over. „Bij een jongen in onze cel werden bijvoorbeeld de vingernagels verwijderd tijdens een ondervraging. Het hield niet op met bloeden."

In angst

De koffie wordt ingeschonken in kleine kopjes. De drie bloggers pakken om beurten een handje popcorn uit een mandje: dat wordt er traditioneel bij geserveerd. Bijna een jaar zijn ze vrij, maar ze realiseren zich nog vaak hoe fijn het is om tijd met vrienden door te brengen op een plek als deze. In oktober 2015 zijn ze vrijgesproken. Volgens mensenrechtenadvocaat Addisu moeten ze nog steeds oppassen. „Ze zijn misschien onschuldig verklaard, maar als ze iets doen wat de regering niet aanstaat, worden ze zo opnieuw in de bak gegooid." Hailu geeft toe vaak bang te zijn sinds hij vrij is. „Als ik een politieagent of soldaat zie, ga ik trillen en kijk ik naar de grond om oogcontact te vermijden."

Een maand na de vrijlating reikt het Committee for the Protection of Journalists (CJP) de International Press Freedom Award uit aan de Zone9 bloggers, om zo hun „dappere werk" te eren. Dat werk zetten ze moedig voort, al staat het op een lager pitje vanwege de veiligheidsrisico's. „Toch willen we onze lezers blijven voorzien van betrouwbare informatie. Juist nu er zo veel gebeurt. Dus gaan we door", zegt Feleke vastberaden. Zijn collega's knikken instemmend.

Om veiligheidsredenen zijn sommige namen in dit artikel gefingeerd.

Dit is het laatste deel van een korte serie over de onrust in Ethiopië.

Parlement Polen scherpt abortuswet verder aan

Redactie buitenland

WARSCHAU. **Het Poolse parlement heeft de voorgestelde nieuwe strenge abortuswet gisteren in eerste lezing aangenomen. In de Sejm stemden 267 afgevaardigden voor, 154 tegen en onthielden zich 11 van stemming.**

De eerste lezing betekent dat het voorstel verder wordt verwerkt door een parlementaire commissie. Daarna komt het opnieuw voor een stemming terug.

In het voorstel is abortus alleen toegestaan als het leven van de moeder in gevaar is. In de huidige wetgeving is er ook ruimte voor de afbreking van zwangerschappen door verkrachting en bij grote afwijkingen van de vrucht.

De huidige Poolse wet geldt als een van de strengste in Europa, vergelijkbaar met die in Ierland en Malta. Alle drie de landen hebben een sterke rooms-katholieke traditie. Volgens officiële cijfers ligt het aantal abortussen in Polen jaarlijks op duizend.

Burgerinitiatief

De nieuwe wet is een burgerinitiatief van de groep Stop Aborcji. Tot gisteren was het onzeker of het wetsvoorstel zou worden aangenomen. Volgens waarnemers zouden velen in de regerende Partij voor Recht en Rechtvaardigheid (PiS) het voorstel zien als een overdreven vorm van radicalisme, dat tot onnodig veel polarisatie zou leiden.

Een alternatief voorstel dat juist meer ruimte moest scheppen voor abortus werd gisteren afgewezen.

De Poolse PiS-regering ligt sterk onder vuur in de Europese Unie. Het gaat daarbij vooral om de hervorming van het grondwettelijk hof en de mediawet. Abortus is geen EU-beleid. Toch zal een nog strengere abortuswet de sympathie voor Polen niet doen toenemen.

Israël ingezoomd

Obama hoeft zichzelf in Israëlisch-Palestijns conflict geen verwijten te maken

RD-correspondent Alfred Muller levert wekelijks vanuit Jeruzalem commentaar op gebeurtenissen in Israël. **Vandaag: Obama, Netanyahu en Abbas hebben een dood punt bereikt.**

Het is vaste prik in september. Obama, Netanyahu en Abbas steken een rede af voor de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties.

Deze week was het weer zover. De Amerikaanse president Barack Obama besteedde slechts twee zinnen aan Israël en de Palestijnen. Israëliërs en Palestijnen zijn er beter aan toe als de Palestijnen aanstichting tot geweld verwerpen en de legitimiteit van Israël erkennen, betoogde Obama. Israëliërs moeten volgens hem erkennen dat ze niet permanent Palestijns land kunnen bezetten en bevolken.

De Palestijnse president Mahmud Abbas hield traditiegetrouw een jeremiade waarin hij felle kritiek uitte op Israël. Hij maakte zichzelf bovendien belachelijk met zijn oproep aan Groot-Brittannië om verontschuldigingen aan te bieden voor de Balfour-declaratie van 1917, waarin de Britten de Joden een Joods tehuis beloofden in Palestina.

Abbas vestigt zijn hoop helemaal op de internationale gemeenschap. De Palestijnen willen dat de Veiligheidsraad eind dit jaar een resolutie accepteert die

NEW YORK. **Netanyahu (l.) en Obama in New York, woensdag.** beeld AFP, Drew Angerer

de nederzettingen veroordeelt. Ook verwacht de Palestijnse president veel van een Frans initiatief. Dat werd eerder dit jaar door Parijs gelanceerd met het doel vastgelopen vredesproces weer vlot te trekken.

Netanyahu's toespraak was optimistisch. Hij begon zijn betoog met een aanval op de ziekelijke vooringenomenheid tegenover Israël bij de Algemene Vergadering van de VN en andere VN-organisaties. Maar hij voorspelde ook dat de sfeer in de VN zal veranderen. Landen hebben Israël namelijk nodig voor de strijd tegen islamitisch terreur en vanwege technologische ontwikkelingen.

De Israëlische bewindsman riep Abbas op om de directe onderhandelingen met zijn land te herstarten. Hij nodigde hem uit om in de Knesset het woord tot het Israëlische volk te richten. Zelf is hij bereid om naar Ramallah te komen.

Maar het zal blijven bij een wensgedachte. De bilaterale weg is wat de Palestijnen betreft namelijk afgesloten. De Palestijnse premier Rami Hamdallah zei eerder dit jaar: „We hebben 22 jaar met de Israëliërs onderhandeld zonder concreet resultaat." Maar van de internationale gemeenschap hoeven de Palestijnen niet te veel te verwachten. Die heeft de handen vol aan de opvang van vluchtelingen en het voorkomen van terreuraanslagen.

De waarheid is dat het uitgesloten is dat er iets wezenlijks zal gebeuren met Obama, Netanyahu en Abbas aan het bewind. Hun wegen zijn doodgelopen.

Obama heeft de afgelopen acht jaar niets bereikt in het Israëlisch-Palestijnse conflict. De acht maanden durende onderhandelingen in 2013 en 2014 onder leiding van minister John Kerry (Buitenlandse Zaken) liepen op niets uit. Maar Obama hoeft zichzelf geen verwijten te maken. Niemand kan de partijen dwingen om de hulp en de adviezen van Washington te accepteren. Ze zullen zélf vrede moeten sluiten. Het wachten is op nieuwe leiders voordat zich nieuwe perspectieven openen.

Zo klonk de stem van Ötzi, de ijsmummie uit Tirol

Redactie wetenschap

BOLZANO. **Het stemgeluid van de beroemde ijsmummie Ötzi is bekend. Wetenschappers van het Eurac-instituut in het Italiaanse Bolzano bestudeerden zijn stembanden, keel en mond. Ötzi moet een diepe, wat griezelige stem hebben gehad.**

Ze publiceerden ook een video waarop ze een computer Italiaanse klanken laten horen: zo zou de ijsmummie hebben gepraat. Dat maakte nieuwswebsite Sciencealert gisteren bekend.

Duitse wandelaars troffen Ötzi in 1991 –25 jaar geleden– aan in de Ötzal Alpen in Zuid-Tirol. In de achterliggende tijd werden de 61 tattoos, verwondingen, maaginhoud en de kleding van de prehistorische jager tot in detail bestudeerd. Maar hoe hij sprak, wist niemand.

„We kunnen Ötzi's oorspronkelijke stem nooit meer exact reconstrueren, omdat we cruciale informatie missen", legde onderzoeksleider Rolando Füstös woensdag uit op nieuwszender Discovery Channel.

„Ons onderzoek werd beperkt door de positie van de arm waarmee de mummie zijn keel bedekte", aldus onderzoeker Francesco Avanzini. „Voor ons project was dat de slechtst mogelijke positie. Bovendien lag het tongbeen niet meer op zijn oorspronkelijke plaats."

Met behulp van slimme software lukte het de onderzoekers om de spraakorganen te reconstrueren. Alle beschikbare informatie leidde tot een stemgeluid van 100 tot 150 hertz, vergelijkbaar met dat van volwassen mannen van vandaag de dag.

>>rd.nl/otzi voor Ötzi's stemgeluid.

„Schade Italië rond 4 miljard"

ROME (ANP/DPA). **De schade die de aardbeving van vorige maand in Midden-Italië heeft aangericht, wordt geschat op ongeveer 4 miljard euro.**

Maar de getroffen burgers mogen erop rekenen dat alles weer wordt zoals het was, verzekerde premier Matteo Renzi hun gisteren.

Ruim 2500 mensen verblijven nog in tenten. Waarschijnlijk kunnen velen dit weekeinde verhuizen naar een comfortabeler onderkomen, beloofde de burgerbescherming. De burgemeester van het zwaar getroffen Amatrice wil tentbewoners desnoods onderbrengen in hotelkamers. Er is haast bij, want de herfst is begonnen. In de Apennijnen kan het ook in oktober al flink sneeuwen.

advertentie

BESCHERM JOODSE KINDEREN TEGEN TERREUR!

De christelijke stichting "Vrienden van het Cheider"

- Zorgt voor beveiliging van de joods-orthodoxe school "het Cheider" in Amsterdam
- Keert zich tegen antisemitisme en terreur
- Helpt joodse kinderen

Stichting Vrienden van het Cheider

Maak uw gift over op IBAN: NL22 INGB 0000 419925
of NL08 INGB 0653 0146 43 t.n.v. Vrienden van het Cheider
www.cheidervrienden.nl

Ultrakorte lijnvlucht stuit op weerstand

SANKT GALLEN (ANP). **In het Zwitserse kanton Sankt Gallen leeft kritiek op de kortste lijnvlucht ter wereld. Het is de vlucht die het vliegveld van Sankt Gallen in Altenrhein straks verbindt met het Duitse Friedrichshafen, nog geen 20 kilometer verder aan de overzijde van het Bodenmeer. Een enkeltje gaat zo'n 45 euro kosten en de reis duurt acht minuten. De luchtvaartmaatschappij People's Viennaline heeft alle vergunningen en begint in november met de vluchten. Friedrichshafen is niet de eindbestemming; het vliegtuig gaat verder naar Keulen. Volgens Meinrad Gschwend uit de Kantonsrat zijn de vluchten schadelijk voor het milieu en zorgen ze voor onnodige overlast.**